

Sygn. akt V CZ 143/04

POSTANOWIENIE

Dnia 16 grudnia 2004 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Strus (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maria Grzelka

SSN Hubert Wrzeszcz

w sprawie z powództwa "P." Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością - następcy
prawnego "PI." Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
przeciwko "A." Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 16 grudnia 2004 r.,
zażalenia strony powodowej
na postanowienie Sądu Apelacyjnego
z dnia 16 czerwca 2004 r., sygn. akt [...],

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny odrzucił kasację „P.” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością od wyroku wydanego w sprawie z powództwa „PI.” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przeciwko „A.” Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, o zapłatę. Sąd oparł swe rozstrzygnięcie na faktach podanych przez spółkę wnoszącą kasację, iż po wydaniu wyroku w postępowaniu apelacyjnym strona powodowa („PI.” spółka z o.o.) rozwiązała umowę nabycia wierzytelności, wskutek czego prawo to „wróciło” do zbywcy, tj. Spółki „P.”, która – jako uprawniona – postanowiła zaskarżyć wyrok sądu drugiej instancji.

Opierając się na treści art. 192 pkt 3 k.p.c. oraz braku zgody strony pozwanej na wstąpienie do procesu nabywcy, Sąd drugiej instancji uznał, że kasację wniosła nieuprawniona osoba.

Z rozstrzygnięciem tym nie zgadza się „P.y” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. W zażaleniu wносиła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i zasądzenie kosztów procesu. W uzasadnieniu zażalenia skarżąca powołała się na pogląd wyrażany w piśmiennictwie, wg którego przepis art. 192 pkt 3 k.p.c. nie ma zastosowania do rzeczy oznaczonej co do gatunku, z czego wynika, że zgoda strony pozwanej na wstąpienie nabywcy do procesu nie jest konieczna.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Zbyciem w rozumieniu art. 192 pkt 3 k.p.c. (art. 205 pkt 3 dawnego k.p.c.) są wszelkie wypadki przejścia pod tytułem szczególnym uprawnienia lub obowiązku, a więc także przejście wierzytelności. W piśmiennictwie podnoszono, że przepis stanowi procesową reminiscencję starodawnej zasady zakazującej (również ze skutkiem materialnoprawnym) zbywania w toku sprawy roszczenia lub rzeczy spornej. We współczesnych ustawodawstwach pozostawiono tylko skutki procesowe, złagodzone zastrzeżeniem dotyczącym zgody strony przeciwnej na wstąpienie nabywcy na miejsce zbywcy. Należy zatem przyjąć, że zakaz zbywania

jako zasada już nie obowiązuje, jednak potrzeba ochrony interesów strony przeciwnej (zbycie w toku procesu z reguły zmierza do polepszenia sytuacji procesowej lub materialnoprawnej zbywcy) pozostawia jej decyzji wpływ czynności na bieg procesu i jego kształt podmiotowy. W braku zgody, sąd nie bierze pod uwagę okoliczności, że w toku sprawy nastąpiło przejście wierzytelności, a „zbywca” tej wierzytelności pozostaje w sprawie nadal czynnie legitymowany (wyrok Sądu Najwyższego z 3 września 1964 r., I CR 570/63, OSNC 1965/12/211). W braku takiej zgody nabywca będzie związany wyrokiem zapadłym między zbywca a stroną przeciwną, zachodzi bowiem wówczas wypadek rozszerzonej jego prawomocności (uchwała składu siedmiu sędziów S N z 5 maja 1951 r., C. Prez. 689/50, aktualna pod rządą kodeksu postępowania cywilnego z 1964 r., por. postanowienie z 11 kwietnia 1967 r., I CZ 12/67, PUG 1967, nr 12, s. 408). Eksponowane w zażaleniu zapatrywanie ograniczające zakres regulacji art. 192 pkt 3 k.p.c. dotyczy rzeczy oznaczonych co do tożsamości, w rozpoznawanej sprawie doszło natomiast do zbycia w toku procesu wierzytelności. Minimalnym wymaganiem umożliwiającym zbycie prawa ze skutkiem rozporządzającym jest jego oznaczalność, tzn. konkretyzacja stosunku prawnego stanowiącego jej źródło oraz podmiotu i przedmiotu świadczenia (uchwała Sądu Najwyższego z 19 września 1997 r., III CZP 45/97, OSNC 1998/2/22). Zarzut skarżącego oparty na argumentacji dotyczącej rzeczy nie odpowiada więc okolicznościom faktycznym rozpoznawanej sprawy. Nadto wstąpienie do procesu w miejsce powoda na podstawie art. 192 pkt 3 k.p.c. należy uznać za niedopuszczalne w postępowaniu kasacyjnym. Art. 388 § 1 k.p.c. w zdaniu pierwszym ustanawia jako regułę natychmiastową wykonalność wyroku. Zbycia rzeczy lub prawa może dokonać zarówno powód jak i pozwany a przepis nie różnicuje – ze względu na podmiot zbywający - skutków tego zdarzenia na bieg sprawy, dlatego wstąpienia nabywcy w razie zbycia rzeczy (prawa) dokonanego po wszczęciu postępowania egzekucyjnego zakłócałoby zgodność podmiotów postępowania egzekucyjnego i toczącego się postępowania rozpoznawczego. Tymczasem stosowany wprost przepis art. 788 § 1 k.p.c. wystarczająco i czytelnie reguluje legitymację uczestników postępowania egzekucyjnego wynikającą z przejścia uprawnienia lub

obowiązku (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 29 października 2004 r., sygn. III CZP 63/2004, niepubl.).

Dla wykładni art. 192 pkt 3 k.p.c. znaczenie ma również cel i zakres postępowania kasacyjnego ograniczonego do badania w ramach przytoczonych podstaw, czy orzeczenie sądu drugiej instancji zostało wydane z naruszeniem prawa materialnego lub przepisów postępowania. Dlatego w ramach odpowiedniego stosowania przepisów o apelacji (art. 393¹⁹ k.p.c.) a wśród nich art. 391 p 1 k.p.c., który nie wyłącza art. 192 pkt 3 k.p.c. nie można podzielić zapatrywania o dopuszczalności zmian podmiotowych procesu w instancji kasacyjnej.

Ponieważ zarzut podniesiony w zażaleniu jest nieuzasadniony Sąd Najwyższy na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 393¹⁸ § 1 i 3 oraz art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w postanowieniu.